

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

 VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Mgr. Jana Barillová

Tvorivá dramatika nás opäť baví

2014

Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ:	Mgr. Jana Barillová
Kontakt na autora UZ:	ZŠ s MŠ Hrabušice, Hlavná 369, Hrabušice, 05315, janbari(zav)azet.sk
Názov:	Tvorivá dramatika nás opäť baví
Rok vytvorenia:	2014
Oponentský posudok	PaedDr. Alena Rerková
vypracoval:	
ISBN	978-80-565-0862-6

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inkluzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

Macko záchrana	4
Vtáčí príbeh	5
Muška Zuzka	6
Muchotrávka	7
Myš v komore	8
Kuriatko	9
Štvorlístok	10
Karneval	11
Lienka a chrúst	12
Kvety pre radosť	13
Srdce na tričku	15
Koho bude veverička	17
Osa v pohári	18
Zaťatý počítač	19
Ustaraná vrana	20

Jana Barillová

MACKO záchranca

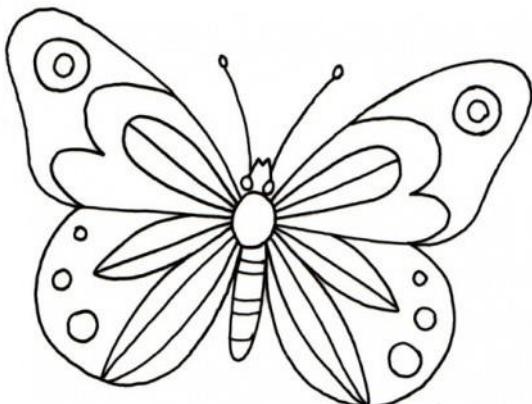
Vybral sa raz malý macko na lúku,
namieril si cestu priamo ku buku.
Keď tu pod ním čosi blízko od hlavy
tenkým hláskom k macíkovi prevráví:

"Vyslobod' ma, macko milý, jaj Bože,
čierny pavúk práve išiel pre nože,
vraj dnes bude zo mňa jedlo, tak veru,
pripraviť chce pavúčici večeru",

plače motýľ zlatokrídly od strachu,
jeho slzy gúľajú sa ku machu,
tam, kde stojí macko veľmi zhrozený.
Pomôct' v núdzi priateľovi nelení,

zobral konár zo smreku, čo vedľa stál,
pavučinu ľahko celú potrhal.

"Let' si, motýľ, hoci za les, za vodu,
ved' ked' môžem, darujem ti slobodu."

VEDEL SI?

Potravový retiazec je rad organizmov, z ktorých sa každý organizmus živí tým predchádzajúcim organizmom v rade.

Napríklad: Zrno-myš-had-vták-líška.

Otázky:

1. Zachránil si už niekoho?

.....
.....
.....
.....

2. Aký si mal z toho pocit?

.....
.....
.....
.....

3. Aký sa zachoval macko?

.....
.....
.....

4. Uved' ďalšie príklady potravinových retázcov:

.....
.....
.....

5. Vyfarbi si motýľa podľa fantázie.

Jana Barillová

Vtáčí príbeh

Vyliahlo sa vtáča - holúbä malé,
hl'adelo zo stromu ku rieke, skale.
Túžilo tak lietať, jak jeho mama.
Bálo sa, že by ho pud neoklamal.

Strachom sa až triaslo: "Čo ak raz spadnem?
Som malé na bolest', na pády riadne."
Mama ho podstrčí, dáva mu radu:
"Čo myslíš, sú krídla len na parádu?"

Ked' ich máš, tak lietaj! Ľudia by chceli..."
verila synovi, že bude smelý.
Trochu sa zamyslel, roztiahol krídla
a letí ku stromom, ku ľudským sídlam.

Spokojne prisadne ku svojej mame.
Spoznalo doposiaľ to nespoznané.
Prekonat' seba, strach, to k šťastiu stačí.
Skúsme si príklad vziať z príbehov vtáčich.

Vedel si?

Vtáky sa musia naučiť lietať rovnakým spôsobom , ako sa človek musí naučiť chodiť.
Proces učenia je ťažký a často bolestivý.

Odpovedz na otázky:

1. Mal si už niekedy strach? Z čoho?

.....

2. Čo všetko ťa naučila mama a otec?

.....

.....

3. Nájdi v texte časť, keď vtáčik prekonal svoj strach.

4. Prirad' k slovám správne rýmy z básne:

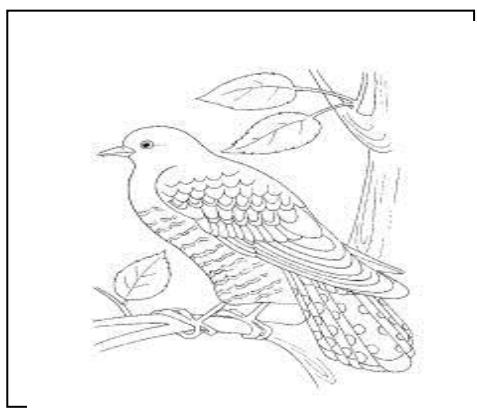
krídla:.....

radu-.....

chceli-.....

stačí-.....

skale-.....

Jana Barillová

Muška Zuzka

Tancovala muška Zuzka na stole,
až ju z toho malý palček rozbolel.

Preplakala celú nôcku, ba aj dve:
„Či sa na môj problém liečik nenájde?“

Podišiel k nej švárny bzučiak Marián,
priniesol jej bazalku i tymián,
pohladkal jej prštek a aj nožičku.

Sčervenala Zuzka v lícach trošičku
a už večer, keď hrať hudba začala,
Zuzka s Majom sa hned v tanci zvítala...

Vedel si?

Tanec je určitá forma výrazu, v rámci ktorého využívame rytmické pohyby tela a väčšinou býva doprovádzaný hudbou. V minulosti bol tanec využívaný na niekoľko účelov. Napríklad ako súčasť rôznych ceremonií, obradov, ale takisto ako súčasť magických rituálov.

Odpovedz:

1. Aké druhy tanca poznáš?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Ako sa volali tančenci z básne?

.....
.....

3. Vymysli pokračovanie k príbehu.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

MUCHOTRÁVKA

Jeduje sa muchotrávka
od rána:

"Prečo nie som v žiadnom koši vítaná?

Prečo si ma žiadten hubár
nevšíma?

Ved' som krásna, i červený klobúk mám!"

Malý hríbik prizerá sa
zlostnici,
vidí, jak jej slza steká
po lící.

Dá jej ozaj múdrú radu,

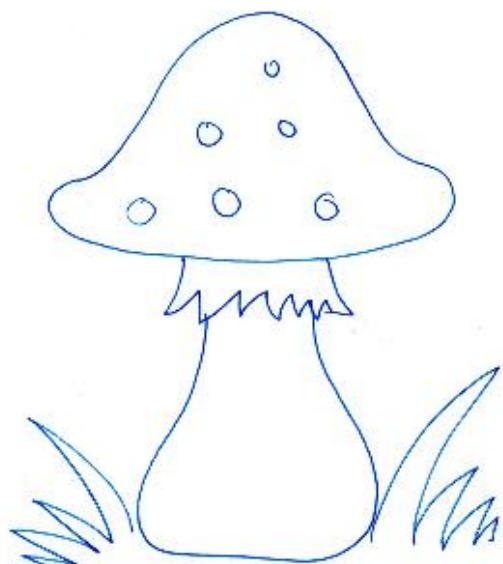
chuderke:

"V lese krajšie žije sa jak
v polievke."

Vedel si?

Muchotrávka červená je najkrajšia huba našich lesov a pozná ju takmer každé dieťa, keďže sa často objavuje aj v rozprávkových knižkách ako dekoratívny prvak v ilustráciach lesných zátiší. Škoda len, že smrteľne jedovatá.

Odpovedz:

1. Aké jedovaté huby ešte poznáš?

.....
.....
.....
.....

2. Aké jedlé huby poznáš?

.....
.....
.....
.....

3. Zahraj si so spolužiakmi divadielko. Koľko postáv vystupuje v básni?

.....
.....

4. Nájdi v básni všetky trojslabičné slová:

.....
.....
.....
.....

Jana Barillová

Myš v komore

Jedného dňa skoro ráno v komôrke,
vyhrázla myš veľkú dierku na kôrke,
na chlebe, čo pri stole bol zakrytý.

Kto teraz tú nezbednicu uchytí?

Postavila tetka klepec do kúta,
pokým dáku inú pascu vyhúta.
Myš je však tvor, na môj pravdu, "vybitý",
tá sa veru len tak ľahko nechytí.

Ochutnala mastnú pascu voňavú
a kým chcel jej klepec cvaknúť na hlavu,
stihla myška povyskočiť do diaľky.
Nechce ona ešte voňať fialky.

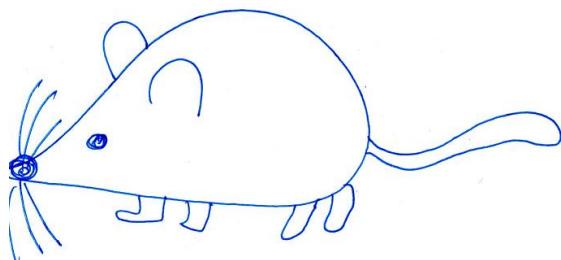
Tetke večer myšlienka však napadla:
"Ak nechytím myšku na mast' zo sadla,
tak ju kocúr od suseda zachráni.
On tú malú nezbednicu odstráni."

I tak bolo, jak si tetka vravela.
Do komôrky zavítala návšteva.
Kocúr Murko šikovný bol, veru tak,
po myšičke nezanechal ani flák.

VEDEL SI?

Myš domová je významný druh
z čeľade myšovité. Ako divé zvieratá žije
myš domová najmä v ľudských obydliah,
pričom spôsobuje škody na úrode
a uskladnených potravinách. Myš bola
chovaná aj ako domáce zvieratá.

Odpovedz:

1. Aké postavy vystupovali v básni?

.....
.....

2. Nájdi v básni rýmy k týmto slovám
zo sadla -

do diaľky -

vyhúta -

ani flák -

na kôrke -

3. Vymysli rýmy k slovám:

pes -

stôl -

kačička -

žaba -

zuby -

mama -

4. Ako sa mohol inak skočiť príbeh

o myške a kocúrovi? Vymysli iný
záver.

.....
.....
.....
.....

KURIATKO

Vyliahlí sa mamke kvočke kuriatka.
Nestihla ich ešte všetky pohladkať,

ked' sa jedno vykopčlo z kurína,
začal ho pravá nôžka omínať.

Preskákalo od záhrady ku plotu,
nenašlo však u nikoho ochotu.

"Kto mi podá aspoň kúsok jablka?
Kto mi bôľku na nožičke pofúka?"

pričuplo si uplakané k maline.
"Hádam táto hrôza dáko pominie,"

zašepkalo a znavené zaspalo.
Čo sa vám však o chvíľočku nestalo?

Kráčal domov ocko kohút zo smeny.
Vidí, synček pod malinou skrútený.

Zobákom sa ľahko dotkol hlavičky,
dočkalo sa kurča svojej mamičky!

Zabudlo aj na nožičku zranenú,
hlavne, že pri rodine je dobre mu

VEDEL SI?

*Sliepka domáca je jedným
z najrozšírenejších domácih zvierat. Samec
sa volá *kohút*, samica *sliepka* a mláďa
kurča.*

*Úžitok sliepky je v znášaní vajec
a v chutnom mäse.*

Odpovedz:

1. Čo sa stalo kuriatku v básni?

.....
.....
.....
.....

2. Stratil si sa už niekedy? Kde?

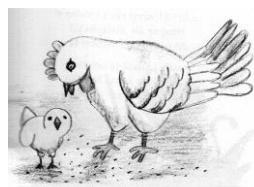
.....
.....
.....
.....

3. Čo treba robiť, ked' sa stratíme?

.....
.....

4. Poznáš svoje meno, priezvisko,
adresu, bydlisko, mobilné číslo
rodičov?

.....
.....
.....

JanaBarillová

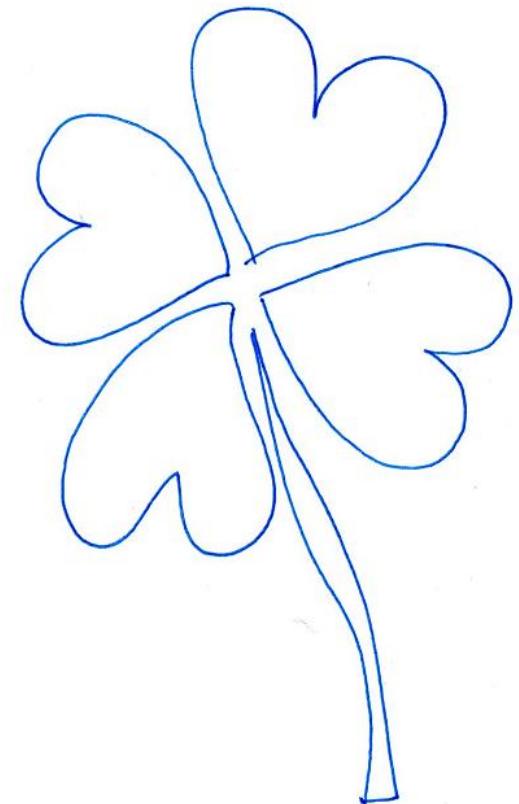
ŠTVORLÍSTOK

"Vyrástol som na lúke
medzi množstvom trávy.
Nikto si ma nevšimol,
hoc sa o mne vraví,

že vraj robím zázraky,
nosím ľuďom šťastie.
Keby ma tak nejaký
smutný človek našiel."

Šla po lúke dievčina,
trápila ju láska.
Našla tento štvorlístok
priamo pri botaskách.

Zdvihla ho a vložila
do denníka tajac.
Za pár dní už ležali
na tej lúke dvaja.

VEDEL SI?

Štvorlístok je známy ako rastlina pre šťastie. Hovorí sa mu tiež kyslička. Kvitne drobnými ružovými kvetmi.

Odpovedz:

1. Našiel si už niekedy štvorlístok? Čo si s ním urobil?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Čo pre teba znamená šťastie?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Karneval

Myška, ježko, zajko milý
tancovali veselo.
Podišiel k nim vlčik sivý,
čosi sa mu zachcelo...

Nie však mäsko, žiadne bitky,
dobrú on mal náladu.
Okúsiť chcel pre zážitky
atmosféru parádnu.

Zvieratká sa zabávali,
každý z nich sa schuti smial.
Kým nevyšiel mesiac malý
trval skvelý karneval.

VEDEL SI?

Karneval je verejná oslava, kde ľudia chodia poobliekaní v maskách. Tancujú, zabávajú sa, chodia v sprievodoch po meste. Je to veľká zábava.

Odpovedz:

1. Aké zvieracie masky vystupovali v básni?

.....
.....
.....
.....

2. Aká maska si bol niekedy na karnevale?

.....
.....
.....
.....

3. Skús sa naučiť báseň naspmäť.

4. Pekne ju prednes pre svojimi spolužiakmi.

5. Aké rýmy si našiel v básni?

.....
.....

Jana Barillová

Lienka a chrúst

Lienka Zdenka, parádnica,
od včera má červeň v lícach.
Stretla Mirka - chrústa z lesa,
ten hned' do nej zahľadel sa,

natrhal jej čerstvé kvety.

"Slúb, že nikdy neuletíš..."
prosíka ju pod jahodou.
Ponúka ju sviežou vodou,

galantný je, zaľúbený.

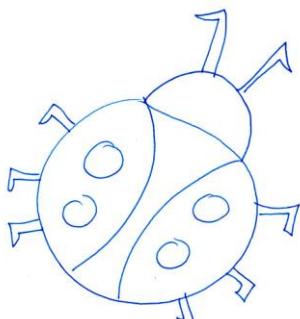
"Kým si prsteň nevymením
s tebou, krásna Zdenka moja,
dovtedy tu budem!" Pojal

ju on, na môj verku,
v sobotu z nej spravil žienku.

Už sú párik, jak sa patrí,
za týždeň, či dva, či za tri

budú oni šťastná chasa.

S láskou veru život má sa
užívať. Ved' tak je to,
že na svete sme preto...

VEDEL SI?

Lienka sedembodková patrí medzi najrozšírenejších zástupcov čeľade lienkovité na Slovensku, ale aj vo svete. Patrí do radu chrobáky.

Dospelá lienka meria 5-8 mm. Telo je okrúhle a vypuklé. Nôžky sú lesklé a hladké, niekedy ochlpené.

Odpovedz:

1. Nájdi na internete informáciu, koľko nôh má lienka.

.....
.....

2. Ako by si vymyslel pokračovanie príbehu o lienke a jej ženichovi?

.....
.....
.....
.....

Jana Barillová

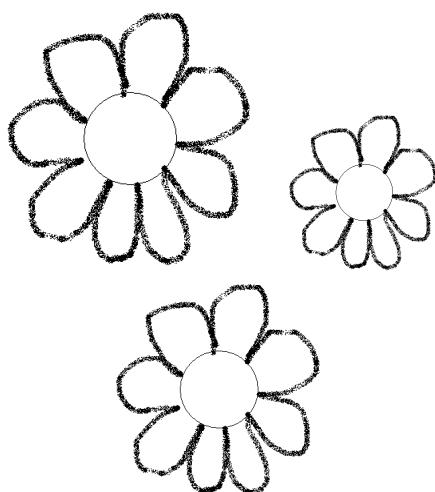
Kvety pre radost'

V kvetináči rozkvitol kvet,
nádherný a červený.
Ďakujem mu, že ma dneska
takto milo odmenil.

Doprajem mu za to vody.
pohladím ho po liste,
nech sa u mňa dobre drží
kvetinové zátišie.

Kvety.....To sú očiam radosť.
Pán Boh nám ich ponúka.
Ak je niekto smutný, chory,
nech sa prejde po lúkach,

kde je farieb neskutočných
až tak srdce poskočí.
Je to radosť i pre srdce...,
nielen pastva pre oči.

VEDEL SI?

Kvety majú pre človeka blahodárny vplyv. Potešia jeho dušu a ozdobia záhradku. Niektoré kvety sa zberajú na liečivé účinky.

Napríklad: nechtík lekársky, myší chvost obyčajný, skorocel kopijovitý,...

Odpovedz:

1. Aký kvet sa používa na čaj?

.....
.....
.....

2. Aké záhradné kvety poznáš?

.....
.....
.....

3. Aké izbové kvety máš doma?

.....
.....
.....

4. Nájdi v básni časti, ktoré hovoria, ako sa dá z kvetov tešiť.

.....
.....
.....

5. Napíš, koľko slabík majú tieto kvety:

púpava.....
konvalinka.....
tulipán.....

Vymaľuj túto
kytičku a daruj
ju tomu, koho
máš rád ☺.

Jana Barillová

Srdce na tričku

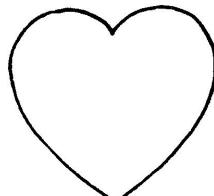
Ked' sa zrodí dieťa malé,
dlane k mame vystiera.
Ľudské telo dokonalé,
tým sa líši od zvierat,

že je krehké, nahé, slabé,
skromne leží v perine.
Myšlienky má nepochabé,
každý si ho privinie.

Nie však všetky deti majú
vrúcnú lásku rodičov.
Mnohé z nich len prežívajú,
ich život je o ničom.

Ticho plačú v kúte izby,
kde sú samé, bez brata.
Kam ich blízki, kam len zmizli?
Cudzí sa im neráta.

Daj že, Bože, deťom mamu,
otca, brata, sestričku.
Podaruj im lásku samú
s veľkým srdcom na tričku.

VEDEL SI?

Niektoře deti nepoznajú lásku svojich rodičov a starých rodičov a často musia žiť v detských domovoch. Neodsudzujme takéto deti, majme ich radi a budeme šťastní, že my sme lásku rodičov poznali.

Odpovedz:

1. Ako by si vedel pomôcť deťom z detského domova?

.....
.....
.....

2. V ktorej časti básne doľahol na teba pocit smútku?

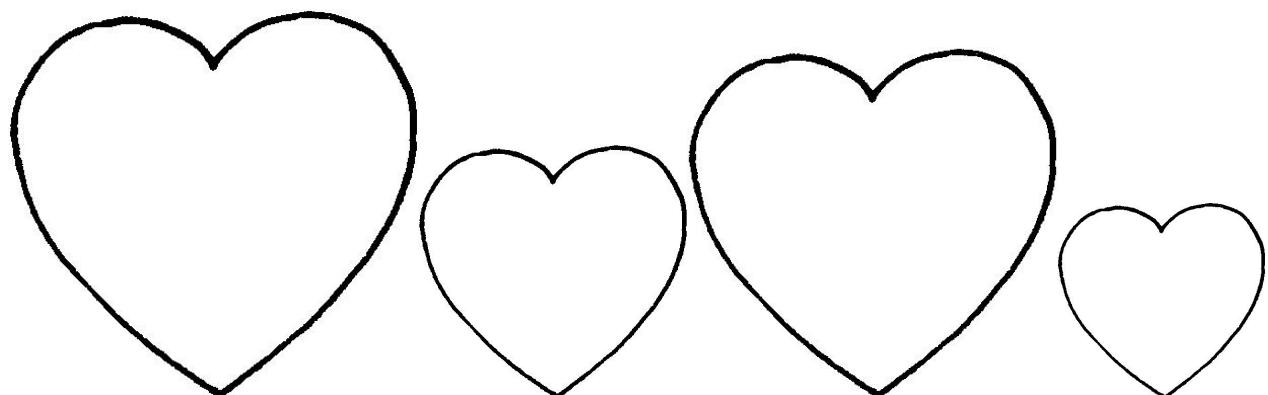
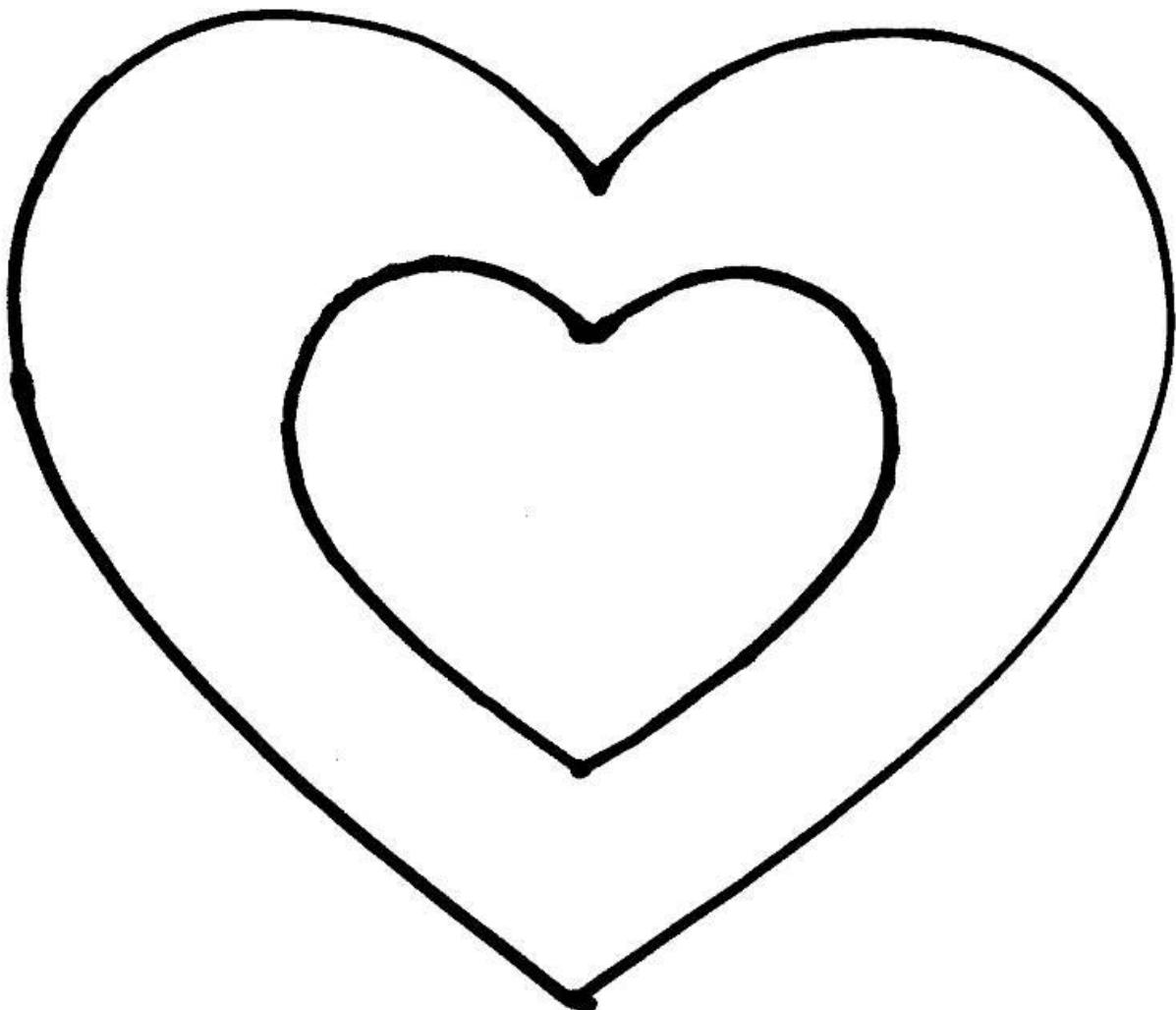
.....
.....
.....

3. Ako sa máme správať k svojim rodičom a súrodencom?

.....
.....
.....

4. Ako môžeme prejavíť rodičom svoju vdăčnosť?

.....
.....
.....

Vystríhni tieto srdiečka, nalep ich na veľké srdce, napíš do veľkého srdca venovanie a vyznanie a podaruj osobe, na ktorej Ti záleží.

Jana Barillová

Koho bude veverička?

Veverička Zuzana

vyskočila za rána

na strom - smrečok vysoký.

Hľadela si na boky,

na chvost, labky, kožúšok.

"Páčiš sa mi, na kúsok

reči by si neprišla?

ozýva sa zdola hlas

vlčka Tíčka - huncúta.

"Akým plánom upútaš?

Vari potom si ma zješ?

Neprídem ja, dobre vieš!"

Odišiel vlk. Po chvíli

ďalší hlások premilý

ozýva sa spod stromu:

"Bud' mi žienkou a k tomu,

budeš varit', budeš prat',

chcem sa s tebou dobre mať...",

odvážne sú reči maca.

"Ked' ti chýba moja práca,

chod' si inam po ženu.

zo všadiaľ ťa vyženú!"

mávne naňho Zuzana,

maca ihneď odháňa.

Zrazu slečne červeň v lícach

objaví sa. "Parádnica,

a za mňa by nešla si?

Páčiš sa mi. Od krásy

ligoce sa celý strom.

Postavím nám v pníku dom,

budeme mať bábätká.

Na zemi raj. A všetka

láska moja tvoja je.

Vezmeš si ma? Áno? Nie?"

Zuzka pozrie na pytača.

Jeho reči sa jej páčia,

rodinku, že plánuje.

Toto správny ženich je!

Veveričiak Samuel

v správnu chvíľu vôkol šiel.

Zarecituj precítene túto báseň.

Nauč sa ju naspamäť a skús ju prednieť na niektoréj z recitačných súťaží.

Veľa šťastia. ☺

Jana Barillová

Osa v pohári

Spadla osa do pohára,
tak to občas býva.

Je v ňom voda, ale ona
chcela by kus piva.

Nôžkami tam teraz trepe:
"Pomóóc, pomóóc," kričí.
Ale pohár s čistou vodou,
zdá sa, nie je ničí.

Slnko pečie, sucho v pysku
dohnalo sem psíka.
Chlípol z vody a o chvíľu
začal hlasno vzlykať.

Osa, to je potvorisko,
zachrániť sa chcela,
uštipla ho do jazyka
a hned' uletela.

Zachránil jej havko život,
doplatil však na to.
Od tej chvíle nie je s hmyzom
už viac kamarátom.

VEDEL SI?

Osa obyčajná je veľmi vyvinutý tvor, ktorý žije vo vysoko organizovaných skupinách, má zložité správanie a používa účinné formy dorozumievania. Je pre človeka užitočná. Ničí škodce, napríklad vošky. Je hlavným opelačom všetkých druhov rastlín.

Odpovedz:

1. Porozprávaj príbeh z básne.
2. Stalo sa ti už niekedy, že t'a poštípala osa alebo včela? Čo si vtedy urobil?

.....
.....
.....

3. Čo si myslíš o prísloví „Za dobroru na žobrotu“?

.....
.....
.....

4. Napiš ešte ďalšie príslovia, ktoré poznáš.

.....
.....
.....

5. Aké plynie z tejto básničky ponaučenie?

.....
.....
.....

Jana Barillová

Zaťatý počítač

Pokazil sa počítač,
obrazovka tmavá,
neposlúcha ani mňa,
ani opravára.

Celý deň si ticho spí,
neukáže obraz.

Ja si myslím, že je to
z jeho strany podraz.

Že je, veru, zaťatý,
odmieta mi slúžiť.

"Chcel by som si iného
pomocníka kúpiť,"

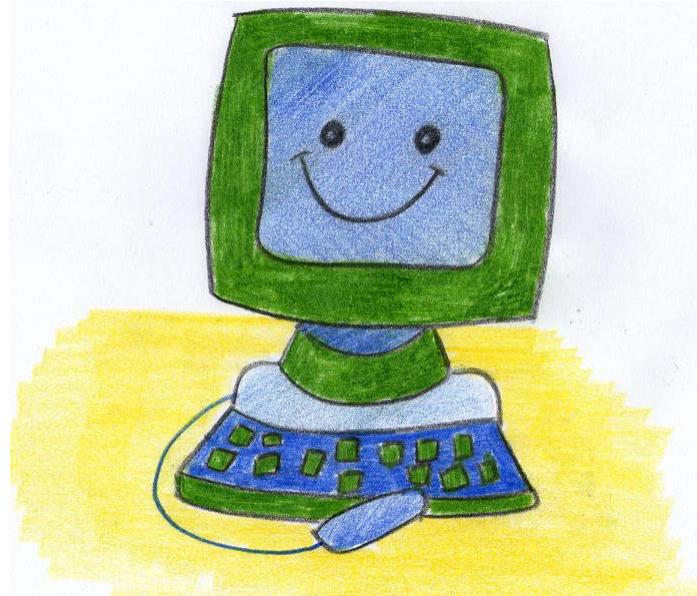
vrvávím si tak po týždni,
ked' mi došli sily.
"Hádam sa už pri kúpe
takto nepomýlim...!"

Ked' to začul počítač
žiarlivosť ho máta:

*"To si kúpi pánko môj
vari kamaráta?
To teda nie, netreba!
Ja už budem milý...!"*

Zapol som dnes počítač....
"Som sa nepomýlil?

Počítač je v poriadku,
dostal rozum. Hurááá!
Môžem sa zas po svete
virtuálnom túlat."

VEDEL SI?

Prvý elektronický počítač na svete oficiálne spustili do prevádzky pári mesiacov po skončení druhej svetovej vojny (1945). Mal dĺžku tridsať metrov, dokázal si zapamätať len dvadsať čísiel a spotreboval toľko energie, že by to stačilo na osvetlenie celej dediny.

Odpovedz:

1. Máš doma počítač?.....
2. Koľko hodín tráviš pri počítači denne?

.....

3. Čo všetko sa dá robiť na počítači?

.....

4. Vysvetli pojem „žiarlivosť“.

.....

.....

Jana Barillová

Ustaraná vrana

Sedí vrana na konári
a sa veľmi čudne tvári.

Nikto nevie, čo jej je.
Je to starost? Trápenie?

"Milá vrana, čo ti chýba?
Otázke sa nevyhýbaj!
Povedz rovno, čo ti je.
Máš starosti? Trápenie?"

Vrana s pravdou vonku musí:
"Od včera ma čosi dusí
v hrdle mojom boľavom.
Dajte tú vec zo mňa von!"

Milá vrana, ťažká rada.
Teraz sa vraj nepohádaš
s nikým vôkol. Veru tak.
Spokojný je každý vták.

Vrana vrvá: Stvory milé,
sľubujem, od tejto chvíle
budem dobrá. Ved' už som.
Len to dajte zo mňa von!"

Prišla ku nej sojka smelá,
takto sa jej privravela:
"Vranka, tam je studnička,
chod' si chlípnut' trošička."

A jak vrana z vody srkla,
vec v jej hrdle takto strkla.

Už je vrane dobre snád',
ved' začala rapotat'.

Či splnila svoje sľuby?
Či vie vtákov vôkol lúbit?
To ja neviem. A ty vieš?
Skús, či vranu počuješ!

VEDEL SI?

Všetky vrany sa zdajú rovnaké. Na prvý pohľad by ste nerozoznali jednu od druhej, ony to však dokážu. Okrem toho podľa amerických vedcov dokážu rozoznávať aj ľudské tváre. Niektoré vrany vraj dokážu aj rozprávať ako papagáje.

Odpovedz:

1. Doplň porekadlo „Vrana k vrane sadá,....“

.....

2. Ako sa skončil príbeh o vrane z básne?

.....

3. Akých vtákov ešte poznáš?

.....

VEDEL SI?

Ilustrácia je výtvarné stvárnenie myšlienky textu diela. Ilustrácia zjednodušuje text, jeho ľažšie opísateľné časti, uľahčuje orientáciu v texte a podporuje stotožnenie predstáv autora a čitateľa.

Tvorca ilustrácií vyjadrujúci myšlienky v texte pomocou obrazov, alebo odborník z určitej oblasti tvoriaci technickú ilustráciu sa nazýva **ilustrátor**.

Zahraj sa aj ty na ilustrátora a vyber si na ilustrovanie niektorú z básničiek v tomto učebnom zdroji.

Slovo na záver

Autorka všetkých básní a všetkých ilustrácií v tomto učebnom zdroji
Jana Barillová Vám praje príjemné čítanie a prácu s pracovnými listami. ☺